

Karadeniz'deki 'Yağmurdan Önce'

Hiç kuşku yok ki, o dönem tüm Anadolu'da yaşanan ilişkiler, Giresun'dakinin benzeriydi...

AYCA YILMAZ

Tarihle ilgili her yeni kitap, yeni soru işaretlerini deşmemize vesile oluyor. **Giresun Rumları ve Gayrimüslim Bir Belediye Başkanı: Kaptan Yorgi Konstantinidi Paşa**, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında, bir Karadeniz sahil kasabasındaki yaşam hakkında çok şey anlatıyor. Memleketin hemen her tarafında olduğu gibi Hıristiyanlarla Müslümanların iç içe yaşadığı Giresun'da toplumsal ilişkilere, aile yapısına, ekonomiye, sömürüye, anlaşmazlıklara, çatışmalara ve diğer bir sürü şeye dair fikir sahibi olabileceğiniz bir kitaptan söz ediyorum. Ve hiç kuşku yok ki, o dönem tüm Anadolu'da yaşanan ilişkiler, Giresun'dakinin benzeriydi...

Karadeniz'deki Ortodoks Hıristiyanlar için "Pontus Rum" denir. Aslında biz Yunanlılara da "Rum" diyoruz ama bu "Rumluk" işi bildiğimiz Roma'dan geliyor. Romalılar zamanında Karadeniz kıyılarında yaşayan ahalinin kapısına dayanıp oraya kendi "medeniyet"lerini dayattıklarında, bugünkü Karadenizlilerin ataları Roma'ya karşı ciddi bir direniş göstermiş, yine de daha sonra "Rum" olarak adlandırılmalarına yol açacak talihlerini değiştirememişti.

"Fazla milliyetçi" ve "özbeöz Türk" olduğunu düşünen okur hemen alınmasın, "bugünkü Karadenizliler" tabirini Yunanistan'a sürgün gitmek zorunda kalan Karadenizli Ortodoks nüfus için kullandığım da farz edilebilir. Yine de, bilimsel araştırmalar, Karadeniz bölgesine yerleşen bazı Türkmen ailelerin varlığına ve 19. yüzyılın ikinci yarısında gelen Kafkasyalı Müslüman göçüne rağmen, özellikle büyük yerleşimlerin dışında kalan ve iç kesimlerde bölgenin yerli nüfusunun tarih içinde dinini değiştirmesine rağmen bir süreklilik arz ettiğini gösterecektir. Yani, Hz. İsa doğmadan çok evvel, şimdi genel olarak Pontus diye andığımız bu toprağın eski sakinleri, artık bir şeye taparlar mıydı, nasıl kültürel alışkanlıkları vardı ayrı ayrı araştırmak lazım ama, önce Rum, sonra Hıristiyan, daha sonra da Hıristiyanlığın Ortodoks mezhebinden oldular. Onların buhar-

laşıp uçmayan kısmının torunları da şimdi Türk ve Müslüman...

Kaptan Yorgi'nin katırı

Biz yine, 1885 ile 1904 yılları arasında belediye başkanlığını Kaptan Yorgi'nin yaptığı Giresun'un hikâyesine dönelim...

Kitap, görülüyor ki, yazarı Sezai Balcı tarafından, Giresun'la ve Yorgi Konstantinidi ile ilgili ne kaynak varsa taranarak, epey emek harcanarak kaleme alınmış. Yine de "çok yerel" görünüyor, değil mi? Emin olun, kapağında Kaptan Yorgi'nin katıra binmiş fesli bir fotoğrafı bulunan kitabı elime alınca, ben de ilk bunu düşündüm ve içinde ne bulabileceğimi merak ettim. Hani, en fazla Giresunlular için, kentlerinin geçmişine dönük enteresan bir okuma olur diye düşünebilir insan.

Ne var ki, kitapta anlatılanlar, Osmanlı'nın çöküş evresinde "gayrimüslim"lerin oynadığı rolden, sanayisi bulunmayan ülkenin tefecitüccar sermayesini nasıl yarattığına kadar pek çok ipucuyla dolu. Tüm bu eğilimlerin 20. yüzyıl başında ne türden bir gerilime dönüştüğünü tahmin etmek hiç de güç olmasa gerek. Menfaatlerini Yunanistan ve Rusya'nın zaferinde gören "gayrimüslim" zenginler, peşlerinde kendi cemaatlerini de sürükleyerek, önce Osmanlı, sonra Kuvayı Milliye aleyhine çalışmaya başladılar ve millidini boğazlaşmalar kaçınılmaz hale gelmeye başladı. Bir kez daha filler tepişirken çimenlerin arasına nefret tohumları ekildi. İcraatlarını kitabı okuyarak öğrenebileceğiniz Belediye Reisi Kaptan Yorgi için yapılan anıt-mezarın daha sonra yine bir Giresunlu olan ve Karadeniz'de "milli mücadele"nin en tanınmış simalarından olan Topal Osman Ağa tarafından yıkılması başka nasıl izah edilir ki?

GİRESUN RUMLARI VE GAYRİMÜSLİM BİR BELEDİYE BAŞKANI

Kaptan Yorgi Konstantinidi Paşa, Sezai Balcı, Libra Yayıncılık, 2012, 204 sayfa, 20 TL.